

Любов І. Федулова
**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ
ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМСТВ**

У статті розкрито сутність інноваційної системи підприємства в умовах економіки знань та поширення її мережевої організації. Проаналізовано рівень інноваційного розвитку української економіки. Запропоновано концептуальну модель інноваційної системи підприємства та охарактеризовано її складові. Визначено ключові завдання і заходи досягнення основних цілей розвитку інноваційної системи підприємства.
Ключові слова: інноваційна система підприємства; рівень інноваційності; інноваційний розвиток.

Рис. 2. Табл. 1. Літ. 11.

Любовь И. Федулова
**КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ
ИННОВАЦИОННОЙ СИСТЕМЫ ПРЕДПРИЯТИЙ**

В статье раскрыты сущность инновационной системы предприятия в условиях экономики знаний и распространения ее сетевой организации. Проанализирован уровень инновационного развития украинской экономики. Предложена концептуальная модель инновационной системы предприятия и дана характеристика ее составляющих. Определены ключевые задачи и способы достижения основных целей развития инновационной системы предприятия.

Ключевые слова: инновационная система предприятия; уровень инновационности; инновационное развитие.

Liubov I. Fedulova¹
**CONCEPTUAL FRAMEWORK FOR ENTERPRISE
INNOVATION SYSTEM FORMATION**

The article reveals the nature of enterprise innovation system within knowledge economy and its networking dissemination. The level of Ukrainian economy's innovative development is analyzed. A conceptual model is suggested for enterprise innovation system, and its components are described. Key tasks and measures to achieve the basic objectives of enhancing the enterprise innovation system development are determined.

Keywords: enterprise innovation system; level of innovativeness; innovative development.

JEL Classification: L53, M11, O33.

Постановка проблеми. Сьогодні перед українськими підприємствами постає важливе стратегічне завдання: на практиці запровадити механізми залучення вітчизняних та іноземних замовників наукової та науково-технічної продукції до здійснення технологічної модернізації промисловості й, таким чином, забезпечити конкурентоспроможність на інноваційній основі. Проте має бути розроблена відповідна методологія й алгоритми впровадження інноваційних систем на рівні підприємств. Здійснити це потрібно в найближчий час і масштабно, поки Україною до кінця не упущено момент для інноваційного прориву й заняття гідного місця серед світових технологічних держав.

Аналіз досліджень і публікацій. У публікаціях зарубіжних та вітчизняних вчених будь-які теоретико-практичні питання, що стосуються інновацій,

¹ Kyiv National University of Trade and Economics, Ukraine.

справедливо пов'язують з Й. Шумпетером [8]. Змістовними та науково обґрунтованими слід вважати положення стосовно інноваційного оновлення господарства, в тому числі й на рівні підприємств, відображені в монографії [6]. Загалом, у сучасних підходах інноватики під інноваційною системою у більшості випадків розуміють елементи організації, що супроводжують інноваційну діяльність, сукупність принципів, цілей, завдань, структур, методів та інструментів управління, що дозволяють успішно комерціалізувати результати наукових досліджень для цілей посилення конкурентоспроможності бізнесу [1; 3; 10].

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Наведені вище визначення й відповідні характеристики більш адекватні сутності системи управління інноваційною діяльністю. Проте в парадигмі інноваційного розвитку господарюючих суб'єктів на сучасному етапі питання формування саме інноваційних систем на рівні організацій з врахуванням викликів глобалізації не знайшли повного відображення в економічній літературі. В українській економічній думці поняття «інноваційна система підприємства» в контексті сучасної світової та європейської практики поки ще мало вживається.

Метою дослідження є обґрунтування передумов та розробка концептуальної моделі інноваційної системи підприємства й розкриття її ролі в управлінні стратегічним розвитком на сучасному етапі інтеграційних процесів.

Основні результати дослідження. Промислові підприємства в світовій економічній системі й на сьогодні залишаються провідним виробником товарів, головним платником податків у державні бюджети. Від рівня їх розвитку залежать темпи науково-технологічного оновлення, зростання продуктивності праці в інших сферах і галузях, рівень добробуту населення.

Головна риса виробництва XXI ст. – гнучка спеціалізація, що виникла в якості альтернативи традиційному масовому виробництву, яке започатковувалося на вертикальній інтеграції, використанні переважно машинного устаткування і правил роботи, що передбачали жорстку ієрархію та детальний розподіл праці. Щоб краще відповідати постійно мінливим вимогам ринків, компанії застосовують нові форми організації промислової діяльності, що передбачають аутсорсинг виробництва на основі диверсифікованих міжфірмових зв'язків із постачальниками, субпідрядниками та кінцевими споживачами.

Таким чином, в останні десятиліття все інтенсивніше відбувається процес дифузії знань і технологій, що має все більший вплив на світову політику й економіку. Міжнародна кооперація в сфері інновацій і технологій досягла високого рівня. Усе більше країн при реалізації великих проектів і дослідницьких програм використовують інструменти міжнародної взаємодії й створюють широкі альянси у формі мережевих структур.

Враховуючи вище зазначене, слід констатувати, що усі наявні тенденції складають комплекс серйозних викликів, які стоять перед українськими підприємствами в умовах їх євроінтеграційних устремлінь. У результаті тривалого нехтування принципами інноваційної політики багато українських підприємств виявилися непередготовленими до високих вимог міжнародної ринкової конкуренції, пріоритетності характеристик інноваційного потенціалу в забез-

печенні конкурентоспроможної траєкторії розвитку. Надзвичайно мала питома вага вітчизняної інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої продукції (3,3% у 2013 р.), при цьому частка експорту високотехнологічної продукції в останні роки знижується, й в 2012 р. склала лише 3,2%. Більшість інновацій являють собою незначні вдосконалення, достатні для виживання підприємств, але не для розвитку. Стратегічні інноватори становлять серед інноваційних українських компаній близько 1%, тоді як у країнах ЄС – близько 22%. В останні роки кількість інноваційно активних підприємств змінюється несуттєво, а в останні роки знижується (17,4% у 2012 р. та 16,8% у 2013 р.) [5]. Негативно позначається на інноваційному потенціалі вітчизняної економіки постійне зниження (починаючи з 1992 р.) рівня фінансування науки з державного бюджету (у 2014 р. заплановано 0,27% ВВП, тоді як у 2012 р. середній рівень обсягу витрат на наукові дослідження та розробки країн ЄС-27 у ВВП становив 2,06% [7]).

Цілком закономірно, що за показниками міжнародного рейтингу Світового банку «Індекс глобальної конкурентоспроможності» (GCI) [11], у 2013–2014 рр. відбулося погіршення стану України за субіндексом «інновації й фактори розвитку» – з 73-ої позиції до 95-ої, оскільки суттєвих проявів активізації механізмів державної інноваційної політики в останній час не помічено. До того ж, цей процес настільки недосконалий, що потребує суттєвого концептуального й методологічного опрацювання й, звичайно, затвердження Стратегії інноваційного розвитку України.

У розрізі складових зазначеного субіндекса низький рейтинг по Україні мають урядові закупівлі високотехнологічних товарів (118-ме місце), витрати компаній на R&D (112-те місце). Особливе занепокоєння викликає суттєве зниження здатності до інновацій (100-те місце у 2013–2014 рр. проти 58-ого у 2012–2013 рр.). інші показники хоч і мають середнє значення, проте їх динаміка є негативною (рис. 1). Загалом, за даним субіндексом позиція України – між Угандою й Намібією.

За таких умов для України перспективним залишається напрям інтеграції українських підприємств в економічну систему ЄС. У цьому контексті варто звернутися до практики, яка показує, що у новому форматі глобалізації ключова проблема країн наздоганяючого технологічного розвитку (до яких відноситься й Україна) полягає в тому, щоб визначити, яким чином можна залучити спрямовану на дану країну діяльність ТНК з високою доданою вартістю й зв'язки по сорсингу в інноваційні та продуктивні сектори й у такий спосіб увійти в діяльність, пов'язану з нарощуванням активів і створенням кластерів. На думку експертів, більш ефективні фінансові системи, краща система управління й вищі темпи поширення та зростання знань компенсують наявний у країнах, що розвиваються, потенціал для поширення й імітації [9] інновацій. Отже, з одного боку, технологічний розрив може бути використаний для імітації, але з іншого боку – його також можна розвинути шляхом інновацій.

За таких умов, інтелектуальна робота, спеціальні знання і комунікації стають факторами результативності управлінських інформаційних технологій, створення доданої вартості, конкурентоспроможності, ефективності виробництва. З позицій сучасних положень економіки підприємства, забезпечення

одержання прибутку від інтелектуальної діяльності потребує вкладення значних коштів в її організацію і особливо в реалізацію досягнутих результатів. До того ж, великі інвестиції в інновації можуть бути економічно обґрунтованими та впровадженими у тому випадку, якщо правильно організовано процес управління правами підприємства на результати інтелектуальної діяльності, що використовуються у виробництві та охоплюють багато аспектів діяльності підприємства. Досягти цього можливо за умови формування інноваційної системи підприємства.

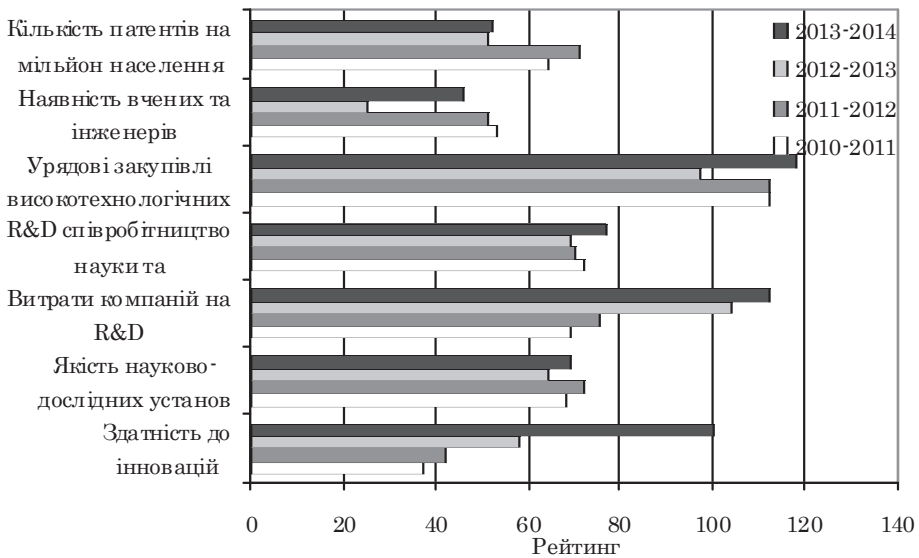

Рис. 1. Динаміка рейтингу України за показниками субіндексу інновацій за 2010–2014 рр., складено за даними [11]

Однак, якщо сутність національної інноваційної системи науковці та практики розуміють майже однаково, то феномен інноваційної системи підприємства (ІСП) знаходиться на стадії пізнання й ідентифікації. Слід зазначити, що особливості ІСП багато в чому залежать від характеру й просторової конфігурації інноваційного процесу. Сьогодні на зміну закритій і лінійній моделі технологічного ланцюжка прийшла нелінійна інноваційна модель. Тобто, якщо за попередньою моделлю (що діяла до кінця 1980-х рр.) виробництво певного товару було повністю зосереджено у межах одного підприємства, то за новою моделлю розробка та виготовлення його окремих компонентів розподіляється між декількома незалежними структурами. Отже, виникають умови, за якими певні розробки або їх складові можуть багаторазово використовуватись партнерами [2].

Поняття інноваційної системи важливе для інноваційної політики, оскільки розглядає інновацію як продукт, що складається з багатьох елементів і відносин між цими елементами. Показовою у цьому відношенні є модель «архітектури інноваційних систем» Е. Дандона [4], яка була задумана як проста для сприйняття, що дозволяє кожному зрозуміти, яким чином інновації можуть реалізовуватися у всіх сферах діяльності організації. Модель складається

з 8 ключових аспектів, або «постулатів», що визначають архітектуру, в якій вбудовуються і підтримуються інновації. Серед цих «постулатів» такі: спільність розуміння стратегії інновацій; підтримка інноваційного середовища; виділення ресурсів на інновації; мережева структура інноваційних процесів; програми інновацій; розвиток інноваційних навичок; винагорода і визнання інноваційних зусиль; інновації зовнішніх помічників (клієнтів і партнерів).

Далі пропонуємо розроблену нами концепцію інноваційної системи підприємства (ІСП), що розкриває сутність загальної моделі та обґрунтовує заходи із залучення науково-технологічного потенціалу підприємства як головної рушійної сили реалізації стратегії його розвитку на інноваційній основі з урахуванням досвіду високотехнологічних компаній світу.

Розв'язання існуючих проблем розвитку підприємств на інноваційній основі передбачається шляхом комплексного та системного виконання наступних завдань:

- підвищення результативності процесу досліджень і розробок (R&D) з метою його перетворення на провідну ланку інноваційного розвитку підприємства;
- забезпечення трансферу знань на підприємстві шляхом їх розповсюдження в усіх структурних підрозділах та на основі інтеграції з вищими навчальними закладами, науковими установами, іншими підприємствами (у т.ч. через кластерну організацію) та забезпечення правової охорони інтелектуальної власності;
- створення та забезпечення розвитку фінансової складової підприємства для підтримки комерційно орієнтованих інвестиційних та інноваційних програм і проєктів, у тому числі за рахунок внутрішнього венчура;
- формування виробничо-технологічної та інформаційно-технологічної інфраструктури інноваційної діяльності;
- запровадження прозорих, ефективних та сумісних з нормами вітчизняного та європейського законодавства механізмів стимулювання здійснення науково-технологічної та інноваційної діяльності;
- зростання частки високотехнологічної продукції та послуг у структурі виробництва та експорту;
- підвищення рівня корпоративної та інноваційної культури, соціальної відповідальності підприємств.

Інноваційний центр підприємства має стати ключовою підсистемою наукових, виробничих і фінансово-кредитних підрозділів, що при дотриманні власних інтересів і збереженні юридичної самостійності формують єдину організаційно-економічну структуру для більш ефективного функціонування на ринку інноваційних товарів та послуг. Завдяки такій організаційній єдності створюються інноваційно-інвестиційні проєкти та програми для залучення реальних та ефективних інвесторів.

Підприємство, що володіє інноваційним потенціалом, здатне ставити і реалізувати наступні стратегічні цілі: 1) підвищення конкурентоспроможності на зовнішньому ринку; 2) проведення спеціальної науково-технологічної політики на даному ринку; 3) монополізація ринку продукції, що виробляється. В умовах відкритих інновацій інноваційний потенціал підприємства носить

міжгалузевий характер – як об'єднання самостійних дослідницьких, конструкторських, проектних і технологічних структур, венчурних центрів і експериментальних ланок, зайнятих створенням і впровадженням принципово нових видів продуктів і технологій міжгалузевого застосування.

Формування ІСП є комплексною науково-теоретичною і прикладною проблемою стратегічного характеру, вирішення якої вимагає розробки механізмів реалізації програмних цілей та проектів у масштабі підприємства, а також специфічних прийомів прийняття і реалізації рішень з найважливіших питань в межах структурних блоків системи (наукової, інформаційної, технологічної, виробничої), відповідного ресурсного забезпечення. Рішення про створення ІСП повинно бути прийнято на загальних зборах при схваленні основних положень стратегії розвитку підприємства на відповідний період у розділі «Розвиток інноваційної й інвестиційної діяльності», де зазначається чітка стратегічна установка, обов'язкова для вирішення.

Теоретико-методологічною основою побудови ІСП є системний підхід, що надає набір методичних засобів для вирішення проблеми поєднання складових інноваційного процесу в цілісну єдину систему. Загальнометодологічними принципами побудови ІСП є положення Й. Шумпетера [8] про конкуренцію на основі інновацій на підприємствах як головного фактора економічної динаміки та положення інституційної теорії щодо синергетичної дії складових інноваційної діяльності як фактора, що впливає на її зміст і структуру. Принципи побудови ІСП: прихильність інноваційному розвитку в рамках національної моделі розвитку; орієнтація на непрямі методи управління науково-технологічною та інноваційною діяльністю, що стимулюють творчість, новаторство, саморозвиток організації; побудова нових ринковоорієнтованих блоків і сегментів у рамках інституційної «добудови» і сполучення в економічній системі підприємства науково-дослідної, виробничої, фінансової сфер та використання ІСП як інструмента їх інтеграції; дотримання принципу цілісності, що забезпечує побудову ІСП на основі єдиного економічного і правового середовища, яке інтегрує ролі менеджменту підприємства та держави.

Метою формування інноваційної системи підприємства є забезпечення зростання продуктивності праці та конкурентоспроможності підприємства за рахунок підвищення технологічного рівня, інноваційної активності та впровадження нових продуктів, послуг, технологій, а також методів організації та управління господарською діяльністю.

Отже, *інноваційна система підприємства (ІСП)* – це сукупність організаційних, структурних і функціональних компонентів (інституцій), задіяних у процесі створення та застосування наукових знань та технологій, що визначають правові, економічні, організаційні та соціальні умови інноваційного процесу в межах підприємства та забезпечують розвиток інноваційної діяльності як на рівні підприємства, так і на рівні регіону та країни в цілому (рис. 2). ІСП складається з таких підсистем: генерації знань; освіти; виробництва високотехнологічних продуктів та послуг; технологічної інфраструктури; загальної економічної політики підприємства (включає також інноваційну політику, корпоративне управління та соціальну відповідальність).

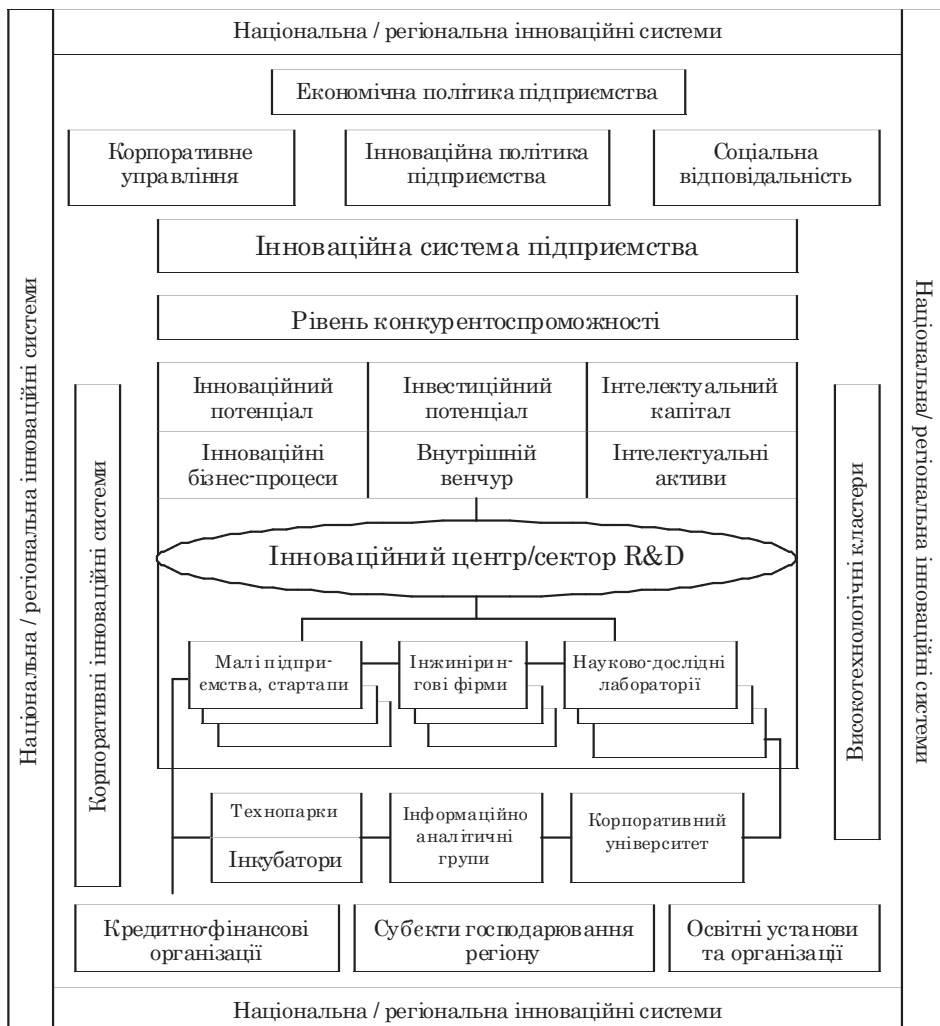

Рис. 2. Концептуальна модель інноваційної системи підприємства, авторська розробка

Підсистема генерації знань включає інноваційний центр (сектор R&D), власні структурні науково-дослідні підрозділи, наукові установи та організації усіх форм власності та наукові підрозділи системи вищих навчальних закладів, що виконують наукові дослідження та розробки для підприємства, створюючи нові наукові знання та технології.

Підсистема освіти складається із власних структурних підрозділів (корпоративних університетів, тренінгових центрів тощо) та навчальних закладів з підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для підприємства.

Підсистема виробництва високотехнологічних продуктів та послуг включає в себе виробничі структури, малі та середні підприємства, стартапи, спіноф-

фи, що входять до складу мережі підприємства або мають кооперативні та інтеграційні зв'язки з ним, є виробниками високотехнологічної інноваційної продукції та (або) споживачами технологічних інновацій.

Підсистема технологічної інфраструктури, що поділяється на виробничо-технологічну, інформаційно-аналітичну та експертно-консалтингову складові й охоплює технологічні та наукові парки, центри трансферу науково-технічної інформації, технологій, бізнес-інкубатори та інші інноваційні структури, інформаційні мережі.

Підсистема економічної політики, корпоративного управління та соціальної відповідальності складається з комплексу законодавчих, структурних та функціональних інституцій, які визначають та забезпечують дотримання норм, правил, форм, умов в інноваційній сфері та взаємодію всіх складових інноваційної системи підприємства.

Головним критерієм виконання функцій ІСП є одержання нового знання на рівні відкриттів і винаходів; результатів дослідницьких робіт – на рівні патентів, у т.ч. за кордоном; інноваційної продукції та послуг – на рівні світових аналогів і стандартів.

З урахуванням складових ІСП (підсистем) пропонуємо наступні завдання і заходи з досягнення основних цілей розвитку інноваційної системи підприємства (табл. 1). Реалізація визначених у Концепції заходів розвитку інноваційної системи підприємства сприятиме входженню підприємства в коло розвинутих корпорацій світу.

Таблиця 1. Основні завдання і заходи з досягнення основних цілей розвитку інноваційної системи підприємства, авторська розробка

№	Цілі розвитку інноваційної системи підприємства	Заходи
1.	Забезпечити процес розширеного відтворення знань	<ul style="list-style-type: none"> - підвищувати рівень фондоозброєності наукових досліджень та розробок; - концентрувати ресурси на пріоритетних напрямках науково-технологічного розвитку, які створюють передумови для організації високотехнологічного виробництва; - стимулювати процес навчання працівників підприємства протягом всього життя, забезпечувати розвиток системи дистанційного навчання; - створювати умови для систематичного підвищення кваліфікації керівників та спеціалістів підприємства у сфері менеджменту інноваційної діяльності; - підвищувати якість підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців з менеджменту інноваційної діяльності, розширювати обсяги кооперації у цій сфері з іншими країнами.
2	Підвищити результативність сектору наукових досліджень і розробок з метою його перетворення на ключову ланку інноваційного розвитку	<ul style="list-style-type: none"> - інтеграція сектору наукових досліджень і розробок підприємства у національну, регіональну та світову інноваційні системи, посилення міжнародного науково-технологічного та інноваційного партнерства; - фінансування наукових досліджень і розробок, а також наукових та науково-технічних програм в обсягах згідно існуючих норм у світових передових компаніях

Закінчення табл. 1

№	Цілі розвитку інноваційної системи підприємства	Заходи
3	Забезпечити розвиток системи фінансово-кредитної підтримки комерційно орієнтованих науково-технічних та інноваційних програм і проектів	<ul style="list-style-type: none"> - суттєво підвищити рівень капіталізації підприємства; - забезпечувати розвиток внутрішнього венчуру; - розробити та запровадити оптимальний механізм фінансових відносин з фінансово-кредитними установами; - підтримка за рахунок внутрішнього венчуру розробки та реалізації інноваційних високотехнологічних проектів, в тому числі щодо запровадження енергоефективних, енергозберігаючих технологій та екологічно чистих («зелених») технологій; - участь у грантовій підтримці молодих вчених і спеціалістів та створюваних ними малих інноваційних підприємств.
5	Сприяти розвитку виробничо-технологічної інфраструктури інноваційної діяльності	<ul style="list-style-type: none"> - створювати малі інноваційні підприємства у межах існуючого підприємства та запроваджувати механізми інтеграції і кооперації з регіонально-галузевими інноваційними структурами; - розробка та впровадження механізмів, спрямованих на розвиток наукових та індустріальних парків, бізнес-інкубаторів та відділів трансферу технологій власними силами, а також у кооперації з науковими установами та вищими навчальними закладами, ТНК.
6	Формування ефективної інформаційно-аналітичної та експертно-консалтингової інфраструктури інноваційної діяльності	<ul style="list-style-type: none"> - поліпшення корпоративної системи науково-технічної інформації, забезпечуючи можливість доступу до її джерел юридичних та фізичних осіб через мережу Інтернет; - проведення систематичних прогнозно-аналітичних досліджень науково-технологічного та інноваційного розвитку підприємства для визначення пріоритетних напрямів розвитку науки і технологій та переліку критичних технологій, передбачивши механізми участі у цих процесах наукових та освітніх установ.
7	Підвищити ефективність процесів трансферу технологій та забезпечення правової охорони інтелектуальної власності	<ul style="list-style-type: none"> - сформувати і забезпечити підтримку ефективної системи капіталізації результатів інтелектуальної діяльності; - сприяти впровадженню дієвих механізмів трансферу технологій
8	Застосування системи економічних стимулів модернізації економіки підприємства на основі технологічних інновацій	<ul style="list-style-type: none"> - впливати на процес формування державної системи стимулювання науково-технологічної та інноваційної діяльності та на розширення прав місцевих органів виконавчої влади у сфері податкового стимулювання інвестиційної та інноваційної діяльності шляхом диференціації ставок місцевих податків і зборів; - забезпечити стимулюючу роль амортизації в оновленні основних фондів; - створити систему мотивації інтелектуальної праці.
9	Підвищити частку високо-технологічної продукції і послуг у структурі експорту підприємства	<ul style="list-style-type: none"> - створення за кордоном філій підприємства, просування інноваційної продукції на світові ринки; - фінансування закордонного патентування винаходів, корисних моделей, промислових зразків тощо.

Розробка і впровадження в практику інноваційних систем підприємства сприятиме посиленню взаємозв'язків з національною інноваційною системою (НІС) та регіональною інноваційною системою (РІС), дозволить підприємству одержати додатковий синергетичний ефект від управління інноваційним

процесом і результативно вирішувати стратегічні цілі щодо підвищення конкурентоспроможності продукції та збільшення його ринкової вартості. Розвиток ІСП дозволить сформувати умови для ефективної діяльності суб'єктів, які створюють та/або сприяють створенню та поширенню нових знань і технологій, а також здійснюють їх комерційну реалізацію. Це, в свою чергу, призведе до здійснення цілеспрямованих структурно-функціональних змін в економічній системі підприємства в цілому і до збільшення частки доданої вартості та підвищення наукомісткості продукції.

Таким чином, повна реалізація моделі інноваційної системи підприємства забезпечить включення підприємства в глобальний науково-технологічний розвиток, що сприятиме масштабному залученню фінансових і кадрових ресурсів у технологічний розвиток господарства, збільшенню обороту зовнішньої торгівлі високотехнологічною продукцією та технологіями. При цьому частка інноваційної продукції в обсязі виробництва продукції буде на рівні 50%; рівень наукомісткості продукції складе більше 4%. Основними ознаками, що вказують на досягнення інноваційною системою визначеної стадії зрілості, можна вважати наступні: формування ринку інноваційної продукції; перетворення інтелектуальної власності в один із найбільш значущих елементів економічних активів; розвиток інтеграційних процесів інноваційної спрямованості; становлення інноваційного менеджменту в якості сучасної концепції управління; перетворення інновацій в основний каталізатор інвестицій; активізація науково-технологічної й інноваційної політики.

З метою забезпечення відповідного рівня конкурентоспроможності при реалізації стратегічної мети щодо вступу України в ЄС єдиний вихід для більшості вітчизняних підприємств – впровадження ІСП та розробка в її межах інноваційної продукції з підвищеним рівнем якості. Така продукція дозволить підприємствам зберегти за собою наявну частку ринку, а при ефективному управлінні інноваційними процесами – вийти й закріпитися на закордонних ринках. В результаті впровадження ІСП підприємство дістане додатковий прибуток не тільки за рахунок використання можливостей зовнішнього середовища, але й за рахунок підвищення ефективності функціонування бізнес-процесів компанії.

Впровадження концепції в практику вимагатиме істотного коригування як загальноекономічної, так і науково-технологічної та інноваційної політики підприємств. Повинні бути освоєні новітні методи організації і проведення досліджень, створення інноваційної та технологічної інфраструктури і ринку об'єктів промислової власності, визначене місце та роль підприємства у межах національної інноваційної системи.

Висновки. Результати дослідження дозволяють констатувати, що формування та реалізація основних положень концепції ІСП є доцільною для створення сприятливих економічних та соціальних умов розвитку сфери наукових досліджень та розробок і перетворення її разом з окремими операційними процесами на сферу інноваційного бізнесу й, відповідно, постійного підвищення технологічного рівня виробництва і конкурентоспроможності продукції.

Розроблені та запропоновані напрямки і заходи щодо формування організаційно-економічної структури ІСП, а також зміст, функції окремих складових зазначеної системи носять рамковий характер і за умови врахування особливостей та стратегічних цілей розвитку можуть бути основою для розробки конкретних ІСП на рівні окремих підприємств.

Отже, розробка концепції інноваційної системи підприємств та механізмів її впровадження в практику є перспективним напрямком подальших досліджень у контексті зазначеної проблематики.

1. *Быков В.А.* Формирование инновационной системы промышленного предприятия // www.pandia.ru.
2. *Голиченко О.Г.* Современная технологическая революция и новые возможности инновационного развития «догоняющих» стран // *Инновации.* – 2010. – №3. – С. 12–23.
3. *Гринев В.Ф.* Инновационный менеджмент. – К.: МАУП, 2001. – 182 с.
4. *Дандон Э.* Инновации: как определяют тенденции и извлекают выгоду / Пер. с англ. С.Б. Ильина. – М.: Вершина, 2006. – 304 с.
5. Інноваційна діяльність промислових підприємств у 2013 році: Експрес-випуск від 14.04.2014 №131/0/05.Звн-14 // www.ukrstat.gov.ua.
6. Організаційно-економічні аспекти інноваційного оновлення національного господарства: Наук. монографія / М.М. Єрмошенко, С.А. Єрохін, В.М. Шандра, О.І. Гуменюк та інші; За наук. ред. д.е.н., проф. М.М. Єрмошенка і д.е.н., проф. С.А. Єрохіна. – К.: Національна академія управління, 2008. – 216 с.
7. Проект Рекомендацій Парламентських слухань на тему «Про стан та законодавче забезпечення розвитку науки та науково-технічної сфери держави» // profcom.imath.kiev.ua.
8. *Шумпетер Й.А.* Теория экономического развития. Капитализм, социализм и демократия / Предисл. В.С. Автономова; Пер. с нем. В.С. Автономова, М.С. Любского, А.Ю. Чепуренко. – М.: Эксмо, 2007. – 864 с.
9. *Fagerberg, J., Srholec, M.* (2005). Catching up: What Are the Critical Factors for Success? Centre for Technology, Innovation and Culture, University of Oslo, Working Papers on Innovation Studies No. 0401. 88 p.
10. *Sverker, A., Staffan, J., Soren, S., Christer, O. Teknlic, N.* (2000). Corporate Innovation Systems. Goteborg: Chalmers University of Technology. 136 p.
11. The Global Competitiveness Report 2013–2014 // air.euro2day.gr.

Стаття надійшла до редакції 16.07.2014.